

มรดกอีสาน...ของดีที่ถูกลืม

นำเสนอเมื่อ : 14 มี.ค. 2552

มรดกอีสาน.. ของดีที่ถูกลืม..

บทเรียนที่ถูกลืม.. ผู้จักผญา

คุณอีสานมีคำคม สุภาษิตสำหรับสั่งสอนลูกหลานให้ประพฤติตนอยู่ในศีตคอง (จารีต-ประเพณี) ไม่ออกนอกกรอบนอกทาง คำคมเหล่านี้รู้จักกันทั่วไป ในชื่อ "ผญา" หมายถึง ปัญญา, ปรัชญา, ความฉลาด, คำภาษิตที่มีความหมายลึกซึ้ง (wisdom, philosophy, maxim, aphorism.)

ผะหยา หรือ **ผญา** เป็นคำภาษาอีสาน สันนิษฐานกันว่าน่าจะมาจากคำว่า ปรัชญา เพราะภาษาอีสานออกเสียงควบ "ปร" ไปเป็น ผ เช่น คำว่า เปรต เป็น ผेत โปรต เป็น โผต หมากปราง เป็น หมากผาง ดังนั้นคำว่า ปรัชญา อาจมาเป็น ผัชญา แล้วเป็น ผญา อีกต่อหนึ่งปัญญา ปรัชญา หรือผญา เป็นกลุ่มภาษาเดียวกัน มีความหมายคล้ายคลึงกัน ไกล เคียงกันหรือบางครั้งไขแทนกันได้ ซึ่งหมายถึง ปัญญา ความรู้ ไหวพริบ สติปัญญา ความเฉลียว ฉลาดปราษฎเปรื่อง หรือบางท่านบอกว่า ผญา มาจากปัญญา โดยเอา ป เป็น ผ เหมือนกับ เปรต เป็น ผेत โปรต เป็น โผต เป็นผต ผญาเป็นลักษณะแห่งความคิดที่แสดงออกมาทางคำพูด ซึ่งอาจ จะมีสัมผัสหรือไม่ก็ได้ผญา คือ คำคม สุภาษิต

หรือคำพูดที่เป็นปริศนา คือฟังแล้วต้องนำมาคิด มาวิเคราะห์ เพื่อค้นหาคำตอบที่เป็นจริงและชัดเจนว่า หมายถึงอะไร

ผญา เป็นคำพูดที่คล้องจองกัน ซึ่งไม่จำเป็นจะต้องมีสัมผัสเสมอไป แต่เวลาพูดจะไพเราะสละสลวย และในการพูดนั้นจะขึ้นอยู่กับจังหวะหนักเบาด้วยผญา เป็นการพูดที่ต้องใช้ไหวพริบ สติปัญญา มีเขาวน

เมื่ออารมณ์คมคาย พูดสั้นแต่กินใจความมากการพูดผญาเป็นการพูดที่กินใจ การพูดคุยด้วยอารมณ์คมคาย ซึ่งเรียกว่า

ผญา นั้น ทำให้ผู้ฟังได้ทั้งความรู้และความคิดสติปัญญา ความสนุกเพลิดเพลิน ยิ่งไปกว่านั้น ยังทำให้เกิด ความรักด้วย จึงทำให้หนุ่มสาวผนสมัยก่อน นิยมพูดผญากันมาก และการโต้ตอบเชิงปัญญาที่ท่า

ให้แต่ละฝ่ายค้นหาคำตอบ เพื่อเอาชนะกันนั้นจึงก่อให้เกิดความซาบซึ้ง ล้ำลึกสามารถผูกมัด

จิตใจของหนุ่มสาวไม่น้อย ดังนั้น ผญา จึงเป็นเมืองมนต์ขลัง ที่ตรึงจิตใจหนุ่มสาวให้แนบแน่น

ลึกซึ้งลงไปภาษิตโบราณอีสานแต่ละภาษิตมีความหมายลึกบ้าง ตื้นบ้าง หยาบก็มี ละเอียดก็มี ถ้าท่านได้พบภาษิตที่หยาบ ๆ โปรดได้เข้าใจว่า คนโบราณชอบสอนแบบตาเห็น ภาษิตประจำชาติได้

ก็เป็นคำไพเราะเหมาะสมแก่คนชาตินั้น คนในชาตินั้นนิยมชมชอบว่าเป็นของดี ส่วนคนในชาติอื่น อาจเห็นว่าเป็นคำไม่ไพเราะเหมาะสมก็ได้ ความจริง "ภาษิต" คือรูปภาพของวัฒนธรรมแห่งชาติ นั่นเอง การจ่ายผญา แก่ผญา เว้าผญา หรือ พุดผญา คือการตอบคำถาม ซึ่งมีผู้ถามมาแล้ว ก็ตอบไป เป็นการพูดธรรมดา ไม่มีการเอื้อนเสียง ไม่มีทำนอง แต่เป็นจังหวะ มีวรรคตอนเท่านั้น ผู้ถามสวนใหญ่จะเป็นฝ่ายชาย เช่น

(ชาย) ... อ้ายนื้อยากถามข่าวหน้า ถามข่าวถึงปลู อยากถามข่าวนา ถามข่าวถึงเข้า(ข้าว) อายอยากถามขานอง วามีผัวแล้วหรือบ หรือวามีแต่ชู ผัวลืซอนหากบมี

(หญิง) น้องนื้ออดอ้อยซ้อยเสมอดั่งตองตัด ผัดแต่เป็นหญิงมา บมีชายมาเกี่ยว ผัดแต่สอนลอนชิน บมีเครือสิเกี่ยวพุ่ม ผัดแต่เป็นพุ่มไม่เครือสิเกี่ยวกะบมี

พอสิเข้าใจเกี่ยวกับผญาแล้วนอ ถ้าอยากสู้อหลายกะไปหาศึกษาเพิ่มเติมเอาเองเด้อ

เพื่อว่าเป็นการเรียนรู้และฝึกการรู้ว้าผญา เฮากะมาเว้า มาแลกเปลี่ยนความสื่เกี่ยวกับผญากันเด้อพี่น้องเด้อ

"ผญาเสริมเสน่ห์เสริมมงคล "

...ชื่อว่าความดีนั้นผู้ใดทำเป็นประโยชน์ เฒ่าแก่เด็กหนุ่มน้อยทำได้สูงเฮื่อง

เจ้าอย่าเห็นของฮ้ายเป็นดีมีค่า อย่าได้เอาด้านดำดวงกว้างว่าแปน

มือนี่สุกฤกษ์ได้มหามังมงคล ได้มาถึงวันพระให้พริ้วเพียรศีลสร้าง

บารมีสร้าเอาบุญเป็นที่เฟิ่ง ปรารถนาหน่วยแก้วพิลาเฟิ่งค่าแพง

มือนี่ได้มาเสริมเสน่ห์เสริมมงคลกันหนอ เสริมคุณงามความดีตี้มลงให้มันลั่น

ตี้มหัวใจเฮาแล้วให้ไหลไปหาผู้อื่น ให้มันไหลหลังท่วมเมืองฟ้าให้ชุ่มเย็น

บ่แม่นเสริมเล่น ๆ ถูกเขาหลอกให้เสียเงินพ้อใหญ่เออย

เสริมคุณศีลคุณธรรมดั่งพระพุทธรองค์เผิ่นสอนไว้

เสริมหัวใจเฮานี้ให้ศีลธรรมมันลั่นปี อย่าให้เขาหลอกต้มเอาความฮ้ายใส่เฮา

ภาคอีสานเฮาก่อนก็เป็นดินแดนของนักปราชญ์ ผู้ฉลาดรอบรู้เผิ่นสอนไว้สู่กาย

หรือมันถึงคราวฮ้ายอีสานเฮาสิดกตำซั้นบ้อ เขาจึงตัวหลอกล่อได้ง่ายดาย

เขาตัวขายดอกไม้ทั้งลูกบักทบแทน

ตัวว่าสิมาตัดกรรมตัดเวรกะหลังไหลไปโสมเต้า

สั่งบ่ฟังความเว้าผู้หวังดีเพิ่นเอ็นใส่

เสียงเพิ่นเว้าจ่อย ๆ หนุนอยชางบ่ฟัง

เลยเป็นนาเขินขาดตอนสูงเสียดพื้น

บ่ฮ่อนได้ผลเสียดสิจุมทุน

มีแต่ความขัดข้องฮามผลเสียดประโยชน์

เหมืองบ่มีส่งน้าม นาสีแห่งเหี่ยวตาย...พีน้องเอย.....

อานนท์เอย ในกาลข้างหน้ายามที่บ่มีเฮา

ให้พากันเอาธรรมวินัยที่เฮาได้สั่งสอนไว้

ที่เฮาได้บัญญัติไว้เป็นคองพุทโธวาท

เป็นศาสดาหมู่เจ้ามือหน้าอย่าสุไล

พระพุทธองค์ทรงว่าไว้ ก่อนสิจากพวกเฮาไป

เป็นพระวาจาไซ ได้ฮ่มฮังคั้นนั้น

โดนมาแล้วสองพันปีข้ามล่วง

ห้าฮ้อยกับห้าสิบปีครบถ้วนร่วมเข้าใส่กัน

ปวงหมู่เฮาพีน้องให้คิดฮ้ำาคึงดู

อย่าฟ้าวหลงคารมอลัชชีกินเก้

เห็นว่าเบ ๆ ฮ้องจัวเฮาอย่าฟ้าวว่า

ล้างเทือเป็นชาติเชื้อเสียดฮ้ายสิคาบคอเจ้าแล้ว

อย่าได้เห็นของฮ้ายเป็นดีมีค่า

อย่าได้เห็นด้านด้าวดวงกว้างว่าแปนฮ้ายน้องเอย..

ขอให้เฮาพีน้องได้ฟังเหตุฟังผล

ผู้ล้างคนหาเงินเอาศาสนามาบังหน้า

=====

ความบ่มีกะหาเว้า ความบ่มีกะหาว่า

หาเอาคำพระเจ้าว่า หาแต่ทางสิได้ ลวงต้มหลอกชะโยม

อวดว่าตนิเศษลันให้โยมเชื่อตายใจ

สิได้พาไปทั่วเมืองนิพพาน บ่อนพระองค์ทรงไว้

สิพาไปยังห้องวิมานทองเทียวท่อง

ตัวเอาเงินพีน้องมือจ่อยบ่เห็น

นิพพานัง ประระมัง สุขญ้าง

นิพพานนั้นคือความว่างทางจิต

ปล่อยอุปาทาน บ่มีแนวมาผูกแขวนใจเจ้า

นิพพานนั้นบ่แม่นบ่อนนี้กะบ่แม่นทางได้

บ่มีไปบ่มีมาหน้าหลังบ่มีพร้อม

บ่ได้อยู่เทิงฟ้าเวหาอากาศ

ปราศจากความยึดมั่น

ยามนั้นแม่นนิพพาน ฮ้ายน้องเอย.....

ชางมาตัวหน้าด้าน ๆ บ่หย้านบาปกินหัวแท้ได้

ชางบ่ฮ้ายเมธาผู้ศึกษาเห็นฮู้

ชางบ่หลูโดนหน้าประชาชนผู้หลงเชื่อ

ชางบ่คิดอ้าวเอื้อเวรสิต้องบาปสินำเจ้าแล้ว

ชางบ่คิดก่อก่อกรรมบาปหนาหนักเอาได้

เสริมเสน่ห์เสริมมงคลหลอกเอาเงินคนเชื่อ...

เมืองเขมรมีมาแล้วเสริมมงคลเสริมเสน่ห์

หย่อนว่าเสริมเก้ ๆ เมืองบ้านจ้งหล่มหลวงพ่อใหญ่แม่ใหญ่เอย.....

มงคล อุดตม เสฏฐิ อันว่ามกลนั้นความอุดมความประเสริฐ

พุทธองค์ทรงเทศน์ไว้ให้เขาได้ฮ้ำเพิง

อเสวนา จ พาลาห์ อย่าได้ไปอยู่ไกล เป็นหมูกับคนพาลแม่ใหญ่เอ๋ย

ชาติแต่แนวบตีให้ลสิกลไกลหนีเว้น

ปณฺฑิตานญ จ เสวนา นั้น ชาติเมธาเชื่อบัณฑิตตนนักปราชญ์

ผู้ฉลาดสอบฮู้ให้เอาเกอกล่อมสหายพี่น้องเอ๋ย

ปุชชา จ ปุชฺฌิยานิ คนดีนั้นควรบูชาเอาแบบอย่าง หย่างตามหลังผู้จั้งชั้น มีแต่ได้ลสิบเสีย

ปฏฺิรูปเทสวาโส อยู่ในเขตประเทศที่สมบุรณ์ ทั้งบุคคลและสิ่งของ ล้วนแต่แนวบตีพร้อม

ปุพฺเพ จ กตปุญญตา บุญคุณสร้างบารมีพร้อมพรว้า ทำแต่ดีจ้อย ๆ ไผบ่หย่องกะซางตาม.....

อตฺตสมฺมาปณฺธิ จ ตั้งตนไว้หมั้นเที่ยงในความดี บ่มีใจเอนเอียงหวั่นไหวไปทางฮ้าย

ไผลิตีทั้งค้ายทั้งเมืองกะบ่เจียง มีแต่ตั้งเที่ยงไว้บ่ไลถิมฝ่ายดี พ่อใหญ่แม่ใหญ่เอ๋ย...

พหุสจฺจญจ นี้ ได้เขียนฮ้ำมาหลายชั้นแหล้ว ได้สัดบรับฟังใส่ใจอยู่เลิงเรื่อย

สิปฺปญจ พร้อม มีศิลปะศาสตร์ มีวิชาชีพรบถ้วน ชำนาญพร้อมสู่กาย

วินโย จ สุกฺขิต นั้นเพิ่นบอกวาวินยติ ได้ฝึกฝนอบรมตน ระเบียบงามมวลพร้อม

สุภาสิตา จ ยา วาจา อันว่าความขานเว้ามีคุณธรรมล้ำค่า

เป็นของฝากจากลุ่มฟ้ามาต่อนตอนสะเหน พ่อใหญ่แม่ใหญ่เอ๋ย....

มาตาปิตุอุปฺภูฏานํ บรรบิตีเลี้ยงพ่อแม่ของเธอ อย่าได้เฮ็ดทำแนวขวาง ให้เพิ่นเคื่องคำฮ้อน

อย่าได้วจาเว้าให้สองเขื่อน้ำตาหลัง บาปท้อฟ้าเวรกล้าท้อแผ่นดินพุ้นแหล้ว

ปฺุตฺตทารุสฺส สงฺคโห มีลูกเต้าให้แอบแต่ทางที่ตี อย่าได้ฝึกเอาแต่ใจต่ำไปมันสิยาก

ตามแต่ใจเลิงเรื่อยกายลุนลิสอนยาก บอกบ่ได้เมื่อหน้าลสิบตี

อนาภุลา จ กมฺมมฺหฺตา การงานค้ำอากรบ่แล้วทั่ว ของมันพอสิแล้วอย่าป่ำไว้ให้ยากมือ

ทานิ นั้นให้เจ้าแต่งแปลงทาน ฝึกหัดจิตใจให้ปล่อยวางอยู่เลิงเรื่อย

ธมฺมจริยา จ นั้นเจ้าอย่าได้ไลลาเว้น คลองธรรมพระเจ้ากล่าว ทุกคำเข้าให้เขียนฮู้เฮ็ดนำ

ทุกคำเข้าให้ตั้งอยู่ในธรรม สุจริตชื่อตรงชั่วชิว้นเมี้ยน

ญฺาตกาณญจ สงฺคโห นั้น อย่าพากันซี้ตี พุ้นแมนพุ้นนี้แมนน้อง ปองดองฮักแก่น

ถึงยามทุกข์ยากแค่นให้เพียรชวนชอยกัน อ้ายน้องเอ๋ย...

อนวชฺชานิ กมฺมานิ เวียกเฮ็ดสร้างบ่ให้มีโทษกับไผ กิจซัดงามโทษบ่มีพอน้อย

อารตี วิรตี ปาปา นั้น บ่มีกรรมสร้างก่อ บาปท้อก้อยเพียรเว้นลสิกลไกล

มชฺชปาณา จ สญฺญโม ของเมานั้นมีโทษนานา สารพันบ่ฮอนหามากิน สูปดมอมเคี้ยว

มันสิพาเฮาล่มตจกมเป็นทาส ออกบได้กะผองเฒ่าแก่ตาย

อปปมาโท จ ธมฺเมสุ ตั้งใจหมั้นบ่ประมาทเปลอเลอ มีสติอยู่สู่ยามมวลพร้อม

ถนอมใจไว้ในครองพุทโธวาท บ่ประมาทท่อก้อย ธรรมพระเจ้าเฟิ่นสั่งสอน

คารโว นั้น ให้เจ้ารู้จักอ่อนน้อมเคารพยำเียง แสดงถึงกิริยาบอค่าคุณควรผู้

บุคคลพร้อมกิจการต่าง ๆ รู้จักคุณค่าพร้อมถนอมไว้สู่ภาย ออกจากนั้น มีคำว่า

วาโต อย่าได้ไว ๆ เสียงเลื่อนทั้งค้าย

ให้เจ้าย่อมโอไหว้แสดงความนบนอบ หมอบ ๆ เข้าหัวสีเท่างายางอายน้องเอย.....

สนฺตุฎฐี นั้น ให้มีความสันโดษ อย่าลืโพดแต่ยากได้ จนทำให้ฮ้วนเฮ

ให้เจ้าพอใจพร้อมในสิ่งทีเฮามี ให้มีความยินดีแต่สิ่งของทีเฮาได้

มันสิพาทำให้จิตใจเฮาม่วนชื่น สุขยิ่งล้ำธรรมฮ้อนบ่ฮ้อนมี นอกจากนี้ยังมีคำว่า

กตญญตา ให้รู้จักบุญคุณ อย่าได้ลืมไลหลีกเว้น

ชื่อว่าความดีนั้นกตญญเป็นเครื่องบอก นอกจากนึบ่เหลือไว้ให้ส่วนดี ต่อจากนี้มีคำว่าเป็นคาถา

กาลเณ ธมฺมสุสวน ให้หายมพิงธรรม ชูดเกาสนิมฮ้าย

ในหัวใจเฮาหมองเศร้า หย่อนว่าเฮาบ่ฉลาด บ่อาจสุขอยู่ล้วน สนิมหุ่มห่อใจเจ้าเอย

เอตมฺมงฺคลมฺตุตฺม อันนี้แหละคือมงคลแท้ แนวอุดมทั้งประเสริฐ

บ่มีใฝลิมาส่งให้เสริมให้เฮาได้ตั้งกล่าวขานพี่น้องเอย....

มีแต่เขามาต้ม ตัวเอาเงินคนโง่ พาโลหลอกพี่น้อง ได้กินแล้วกะแซวกะแซวหนีชั้นแหละ...

เขาพุนดีเป็นผู้ได้ ทั้งเสน่ห์ทั้งมงคล ได้ทั้งเงินทั้งทองของขาว แล้วหอบคืนเมื่อบ้าน

เป็นตะสงสารหน้า อวิชชามาหุ่มห่อไทยเฮานอ ชางมาตัวหลอกล้อ บ่กลัวหย้านบาปเวรแท้แหละ....

ขฺนฺติ จ ว่านั้น เฟิ่นบอกว่าให้ออดทน ทั้งการงานหนักเบาแดดฝนให้ทนกลั้น

ทนทั้งกายใจพร้อมขมเข็มเคียดดำ หวานและส้มให้ชวนชมได้สู่ภายพี่น้องเอย....

สวจฺสุตฺตา นั้นให้เจ้าเป็นคนเว้ง่าย อย่าได้เีดอิ่งตั้งคือหม้อบ่สาง

สมณฺหาณญจ ทสฺสน การได้เห็นได้ไกลกับท่านผู้มีศีล ผู้สงบกายใจเีดให้เฮาหายฮ้อน

กาลเณ ธมฺมสากจฺฉา นั้น สนทนาในเรื่องติงามตามโอกาส เีดให้เฮาฉลาดสู่ในเรื่องทีกล่าวจา

เอตมฺมงฺคลมฺตุตฺม อันนี้แหละคือมงคลอันประเสริฐ ให้เจ้าจำจื่อไว้ธรรมพระเจ้าสั่งสอนท่านเอย....

อีกอันหนึ่งคาถาว่า **ตโป จ** ให้เจ้ามีความเพียรแผดเผาอุดรณความฮ้าย

บังคับกายใจพร้อมบ่ตามใจมวลกิเลส อันนี้วิเศษแท้จำไว้อย่าลืม

พฺรหฺมจฺริยญจ พร้อม ให้เจ้าประพฤติพรหมจรรย์ ผู้ควบคุมทางกายระหว่างยามทีควรเว้น

ทำตนให้เป็นคนผู้ประเสริฐ เดี๋ยวจ้ะชั้นเขาสีเอ็นว่าพรหม

อริยสัจจาทศสน์ ความจริงแท้ที่อยู่เหนือผลเหนือเหตุ เห็นแจ่มแจ้งจริงแท้สู่อัน
สู้ว่าทุกข์แท้ พร้อมทั้งเหตุของมัน สู้อาการของความดับ มอดลงของความฮั่น
สู้จักถอนตนขึ้นตามทางอันประเสริฐ อันนี้เลิศแท้ ๆ จบสิ้นบาปเวร พ่อใหญ่แม่ใหญ่เอ๋ย...

นิพพานสัจฉิกิริยา เดี๋ยวนิพพานให้แจ่มคือความทุกข์มันดับหาย

อยู่เหนือตายเหนือเป็นบาปเวรจบสิ้น อยู่เหนือดินเหนือฟ้าเหนือดาราน้อยใหญ่
มอดดวงไฟที่ลุกไหม้ในใจเจ้าสิอยู่เย็น บ่แม่นนิพพานเล่น ๆ ที่เขามาหลอกเอาเงิน

ว่าสิพาไปทั่วเมืองนิพพาน สู่สถานเมืองแก้ว โอ้ย....แหววววเหลือมตามตายแต่ทางนอก
ชอกแซกซอนหนอนนอยหม่นอยู่ในพ่อใหญ่เอ๋ย..

ต่อไปฮั่นเพินเอ็นว่า พุฏฐุสฺส โลกธมฺเมหิ จิตฺตํ ยสฺส น กมฺปติ

บ่มีใจเอียนโอนหัวนี้ไหว ต่อคำยอหย่อง นินทาพร้อมสรรเสริญกะคือเก่า

บ่มีหมองหม่นเศร้า เสมอตำดั่งแผ่นดิน

อโสภ ว่านั่นจิตบ่มีโสภี มีแต่ความสงบเย็นอยู่เหนือความเศร้า

วิรัช พร้อมจิตบ่มอมเกือกชี้ฝุ่น มีแต่ใสจิ่งแก้วเปิดแล้วชี้ฝุ่นใจ

เขม ชำ จิตอยู่เกษมสรร เปิดปัญหาชีวิตยอดมงคลแท้

ความเพินวาจาตันขานลงโค้งอ้วย ว่า

เอตาทิสานิ กตฺวา สพุทฺตถมฺปราชิตา สพุทฺโสถฺถิ คจฺจนฺติ ตนฺเตสํ มงฺคฺลมฺุตฺตมฺนฺติ .

นรชนพร้อมฝูงหมู่เทวา ให้เฮ็ดนำทำตามที่ว่ามาเปิดเกลี้ยง

ยอมบ่มีสูญเสียดับไปทุกที่ ความสวัสดิ์เที่ยงแท้ มงคลพร้อมทุกสถานอายน้องเอ๋ย.....

ภาษิตโโบราณอิสานผญา จากเทพธรรมบรรยาย พระอาจารย์ โชติ

ขอขอบคุณข้อมูลจาก <http://www.phrapanaka.th.gs/A>>

++++++**ความเป็นมาของผญา ฮิตตำนานคำอีสาน ควรเขียนอักขรไว้**++++++

สังคมอีสานในสมัยโบราณ เป็นสังคมสงบสุข ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว

หน้าฝนทำไรทำนาหาปลาเลียงซีฟ หลังจากเก็บเกี่ยวเสร็จแล้วจะพักผ่อนอยู่กับบ้านเรือน ตอนเย็นๆ สาวๆ จะไปหาเก็บหัวเก็บพื้นตามป่าไผ่กลีบ กลัวคืนจะมีการลงขวงเข็นฝ้าย กลางวันจะทำการตำหูก ส่วนหนุ่มๆ ก็จะไปหาอยู่หากิน คือ ไปหาปลาตามท้องนาหอยหนองคลองบึงมาเป็นอาหาร

การเป็นอยู่ของชาวบ้านอีสาน จะสลับเปลี่ยนหมุนเวียนอยู่อย่างนี้ คือ จะมีความอบอุ่น สงบสุข ทำให้เกิดวรรณกรรมที่มีคุณค่าทางสังคมในดินแดนแห่งนี้ เช่น สังข์ศิลป์ชัย ผาแดงนางไอ่ กาฬเกษ และผญา เป็นต้น วรรณกรรมเหล่านี้ ได้สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรกาล จึงทำให้เกิดเป็นมรดกอันล้ำค่าของชาวอีสานโดยแท้.... ..

การพูดผญา หรือการจ่ายผญา ได้สืบทอดกันมามากกว่า ๓,๐๐๐ ปี จึงกลายเป็น**ประเพณีวัฒนธรรมอันล้ำค่าของชาวอีสาน** ผญาเป็นเพียงคำพูดที่ต่อเนื่องกันมา หรือจำกันต่อๆ มา ไม่มีการเรียนการสอนในสถานศึกษาอย่างจริงจัง ปล่อยให้วรรณกรรมส่วนนี้ค่อยๆ หดหายไปจากสังคมชาวอีสาน ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายเป็นอย่างยิ่ง จึงขอฝากให้ลูกอีสานทุกท่านได้ช่วยกันศึกษาจดจำและนำไปใช้หรือถ่ายทอดไปเป็นหลักสูตรเรียนในสถานศึกษาได้ ในนามของวรรณกรรมท้องถิ่น จะทำให้วรรณกรรมชิ้นนี้ได้คงอยู่กับชาวอีสานสืบไป

ขอขอบคุณ.....**ผศ.สุระ อุณวงศ์** ภาควิชาปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี (พ่อของหนูคะน้อยเอ็ง)

ที่ได้ให้ข้อมูลต่างๆ และชี้แนะในการเขียนคำผญา

.....พ่อ-แม่ ที่ให้ลูกเกิดมาเป็น "ลูกอีสาน"

.....ทุกกำลังใจ ที่เป็นแรงบันดาลใจในการเขียนคำผญา

.....ซุ่ซุ่คน ที่เข้ามาเขียนคำผญา คำอีสานของเขา หรือ ทั้งเข้ามาอ่านผ่านไ้ผ่านไปผ่านมาแถวๆ นี้ ค่ะ

(คุณพ่อสุระ อุณวงศ์ คงปลื้มลูกศิษย์...คนนี้นะคะนะที่ได้นำเรื่องราวดีๆ มาเล่าต่อ)

.....ล้าลอง : อัศจรรย์ // แม่

ช้อยกัน อนุรักษ์ไว้ สืบเก่าโบราณ

ช้อยกัน สืบสาน ประเพณีเค้า

ช้อยกัน ต้มเข้า สามัคคีพร้อมพรั่ง

ปราชญ์ ยอຍยกย่อง คุณค่า เมื่อลุน

ผศ.สุระ อุณวงศ์